

Опубліковано: Географічні дослідження Кривбасу. Фізична географія, економічна і соціальна географія, геоекологія, історична географія, викладання географії: Матеріали кафедральних науково-дослідних тем. Випуск 3. – Кривий Ріг: КДПУ, 2008. – С. 109-111.

Лакомова О.Й., Махора О.М.

ТЕХНОГЕННІ РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вступ. Основу розвитку техногенного (інші назви – промисловий, індустріальний) туризму складають різноманітні працюючі та закриті промислові підприємства й поєднані з ними об'єкти інфраструктури. Вивчення промислових підприємств, виділення провідних атрактивних рис цих об'єктів, оцінка потенціалу території для цілей розвитку техногенного туризму – задача, яка ставиться перед географічними дослідженнями.

Основний матеріал. Основу ресурсної бази для техногенного туризму. Дніпропетровського регіону складає гірничо-металургійний комплекс. Його підприємства видобувають 100% української марганцевої руди і більше 85% залізної, виробляють понад 65% труб, 40% сталі, 34% – чавуну, близько 30% – прокату чорних металів, 25% коксу. Загалом на території Дніпропетровщини випускається більше 42% металургійної продукції країни.

Чільне місце серед підприємств комплексу посідає гірничо-металургійний комбінат ВАТ «Арселор Міттал Стіл-Кривий Ріг» – одне з найбільших у Європі виробництв із повним технологічним металургійним циклом. На комбінаті освоєно виробництво арматурної сталі і катанки. Добувний комплекс представлений шахтами ВАТ КЗРК, функціонують 4 ГЗК – Інгулецький, Південний, Центральний та Північний, які дають залізорудний концентрат, агломерат, обкотиші.

ВАТ «Нікопольський завод феросплавів» – найбільший виробник цієї продукції в країнах СНД (понад 1 мільйон тонн на рік). Завод входить до п'ятірки світових лідерів з випуску марганцевих сплавів. Його продукцією користуються більше 30 підприємств світу.

Найбільшим виробником труб широкого асортименту та єдиним виробником цельнокатаних коліс та бандажів в Україні є ВАТ «Нижньодніпровський трубопрокатний завод», що виробляє більше 1200 типорозмірів сталевих труб діаметром від 12 до 377 мм. Опановано виробництво понад 120 типів коліс, що сертифіковані за міжнародними стандартами. Завод є третім у світі за обсягами випуску колісної продукції, яка експортується у 60 країн світу.

Вільногірський гірничо-металургійний комбінат відомий як один з найбільших у світі комплексів з видобутку та переробки руд рідкоземельних металів. Склад мінеральних пісків родовища, яке розробляє підприємство, він унікальний – подібні є лише в Австралії та Південно-Африканській Республіці. Понад 40 видів продукції комбінату, в тому числі рутиловий,

ільменитовий і цирконієвий концентрати постачаються близько 900 споживачам в країні СНД, а також у Німеччину, Австрію, Францію, США, Туреччину.

У паливно-енергетичному комплексі області представлені всі галузі енергетики: вугледобувна, ядерно-паливна, енергогенеруюча та енергопостачальна, газо- та нафтодобувна, газотранспортна. Майже 14% українського вугілля видобувають шахтарі Західного Донбасу *ВАТ ДХК «Павлоградвугілля»*. У галузі електроенергетики помітним об'єктом є Придніпровська теплоелектростанція. На території області – державне підприємства «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» – одного з 28 уранодобувних центрів світу і найбільшого в Європі – м. Жовті Води.

Діпропетровщина є всесвітньо відомим центром космічних технологій. На ДП *«ВО «Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова»* за роки незалежності виготовлено і здійснено запуск 21 ракети-носія «Зеніт-38» за програмою «Морський старт», 6 ракет-носіїв «Дніпро» та однієї ракети-носія «Циклон-4» в рамках українсько-російського співробітництва. Виконано значний обсяг підготовчих робіт до випуску космічних носіїв під проект «Циклон-4» і робіт, пов'язаних з будівництвом космодрому Алькантара в Бразилії. Фахівці ДКБ «Південне» ім. М.К. Янгеля взяли участь у спільних проектах із запуску більш ніж 90 космічних апаратів та виведенні більше 200 супутників на орбіту Землі.

На ДП *НВО «Електровозобудування»* спільно з німецькою фірмою «Сіменс» розроблено й виготовлено магістральний електровоз. Працівники *ВАТ «Дніпровагонмаш»* освоїли виробництво вагон-платформи для перевезення широколистової сталі, вагонів для труб великого діаметра і почали виготовлення унікальної продукції – електровоза для коксогасильних вагонів.

Дуже важливу справу - запуск виробництва акумуляторів - здійснено на *ЗАТ «ВЕСТА-Дніпро»*. Підприємство веде підготовку до виготовлення інтегрованих вітросонячних систем і автономних вітроенергетичних систем для децентралізованого енергопостачання об'єктів. На *ВАТ «Дніпропетровський стрілочний завод»* освоєно випуск нових стрілочних переводів. На Дніпровському машинобудівному заводі продовжуються роботи по виготовленню телекомунікаційного обладнання системи зв'язку «Дніпро», комутаційного комплекту станції «Сура».

На *ВАТ «Дніпрошина»* створено дільницю з виробництва шин для сільгоспмашин європейського зразка. *ВАТ «Дніпропетровський лакофарбовий завод»* розширює виробництво емалей різних кольорів. На *ЗАТ «Дніпродзержинський завод мінеральних добрив»* збільшилася номенклатура складних міндобрив. На державному підприємстві «Смоли» розроблено технологію і розпочато випуск іонообмінних матеріалів для очищення питної води.

Задоволення потреб населення області в основних споживчих товарах забезпечують понад 1400 підприємств харчової промисловості: *ЗАТ «Олійноекстракційний завод»*, *АТЗТ «Дніпропетровська кондитерська*

фабрика», ЗАТ «Дніпропетровський комбінат харчових концентратів», ЗАТ «Ерлан», ТОВ «Молочний Дім», ВАТ «Дніпропетровський холодокомбінат», ТОВ «Геліос», ТОВ «Ласунка», ТОВ «Мушкетер», АК «Комбінат «Придніпровський».

Переважає більшість жителів області нині охоче купує вироби таких підприємств місцевої легкої промисловості, як ЗАТ ДШТФ «Дніпро», КП ДВТФ «Славутич», КП «Новомосковська швейна фабрика «ПАН». Підвищеним попитом користується продукція КП «Дніпрянка», ДЗАТ «Силует», ВТК «Дитинство», ТОВ «В.І.Ф.», ТОВ «ВКФ «Вілюта», ЗАТ «Промспецодяг».

Лідерами в отриманні високих отриманні високих і стабільних врожаїв є такі підприємства, як *агрофірма «Славутич» і ТОВ «Дружба» Нікопольського району, АТЗТ «Агро-Союз» Синельниківського району, агрофірма «Славутич» Покровського району, ТОВ «Дружба» Магдалинівського району та ін. Провідними агрофірмами є ВАТ «Чумаки» Дніпропетровського району, агрофірма імені Горького Новомосковського району, АТЗТ «Агро-Союз» Синельниківського району, ПП «Борисфен» Томаківського району. Прикладом ефективної селекційної роботи по розведенню свиней є ТОВ «Агро-Овен» Магдалинівського і ТОВ «Аврора» Нікопольського районів.*

Висновок. Понад 700 працюючих промислових підприємств Дніпропетровщині представляють туристичний інтерес для промислового туризму. Підприємства цікаві самою їх роботою, технологіями вироблення продукції. Це висуває Дніпропетровську область на передові позиції у становленні молодого виду альтернативного туризму – техногенного.